

VALSTYBĖS ĮMONĖ „ORO NAVIGACIJA“

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai

2021-09- Nr.
į 2021-11-23 Nr. 2-4962

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Pagal kompetenciją išnagrinėjome Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje paskelbtą ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2021 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. 2-4962 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto“ pateiktą nagrinėjimui Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. lapkričio 10 d. nutarimo Nr. 1613-7 „Dėl Nacionalinės civilinės aviacijos saugumo programos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas) ir teikiame šiuos pasiūlymus ir pastabas dėl Projekto keičiamos Nacionalinės civilinės aviacijos saugumo programos (toliau – Programa):

1. Pakeisti Programos 94 punktą ir jį išdėstyti taip:

„94. Oro ~~navigacijos~~ **eismo** paslaugų teikėjai:

94.1. savo saugumo programoje nurodo tvarką, kaip užtikrina aviacijos fiksuoto ryšio tinklo (AFTN) adresą, esančio SECLIST-3, stebėjimą 24 valandas per parą, ir aprašo vidines procedūras, kaip informacija skubos tvarka teikiama atitinkamoms institucijoms, **taip pat aprašo vidines procedūras, kaip teikiami pranešimai atitinkamoms institucijoms apie ypatingas situacijas, kai orlaivis skrenda į Lietuvos Respubliką arba iš Lietuvos Respublikos ir ypatinga situacija įvyksta ne Lietuvos oro erdvėje, taip pat ir apie tuos žinomus atvejus, kai incidento objektu tampa Lietuvos oro vežėjas ar Lietuvoje registruotas orlaivis, vykdamas skrydžius užsienyje;**

2. Siūlome Programoje įtvirtinti pareigą Lietuvos oro vežėjams ar Lietuvoje registruotų orlaivių valdytojams, vykdančioms skrydžius užsienyje, informuoti Lietuvos įgaliotą instituciją apie atvejus, kai incidento objektu tampa Lietuvos oro vežėjas ar Lietuvoje registruotas orlaivis, vykdamas skrydžius užsienyje.

3. Pakeisti Programos XIX skyriaus pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„XIX SKYRIUS CIVILINĖS AVIACIJOS SAUGUMUI REIKŠMINGOS YPATINGOS SVARBOS INFORMACINĖS IR RYŠIŲ TECHNOLOGIJŲ SISTEMOS IR JOMIS TVARKOMI DUOMENYS

4. Pakeisti 99 – 103, 105 – 109 punktus ir juos išdėstyti taip:

„99. Oro uostą valdanti įmonė, oro navigacijos paslaugų teikėjai, oro vežėjai ir subjektai privalo nustatyti savo **Civilinės aviacijos saugumui reikšmingas** ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų sistemas bei **jomis tvarkomus** duomenis (toliau šiame skyriuje – **Sistemos ir jomis tvarkomi duomenys**) ir juos saugoti nuo kibernetinių išpuolių, galinčių daryti poveikį civilinės aviacijos saugumui. Nustatant ir įgyvendinant apsaugos nuo kibernetinių išpuolių politiką turi būti siekiama užtikrinti Sistemų ir **jomis tvarkomų** duomenų apsaugą nuo neteisėtos prieigos, pakeitimo ir naudojimo, užkirsti kelią prienamumo ir vientisumo pažeidimams ir (ar) neteisėtam ~~konfigūracijų~~ konfigūracijų naudojimui, bei sistemų ir duomenų klastojimui.

100. ~~Ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų~~ Sistemos bei **jomis tvarkomi** duomenys identifikuojami ir nustatomi atsižvelgiant į tai, ar šių Sistemos ir (ar) jomis tvarkomų

duomenų konfidencialumo, integralumo (**vientisumo**) ir prieinamumo pažeidimas gali paveikti, sutrikdyti ar pabloginti įprastą funkcijos atlikimą ar paslaugos suteikimą ir dėl to turėti įtakos padidėjusiai neteisėtos veikos tikimybei arba lemti neteisėtos veikos įvykdymą, ir todėl šios ~~S~~sistemos ir **jomis tvarkomi** duomenys yra kritiniai aviacijos saugumo atžvilgiu. Oro uostą valdanti įmonė, oro navigacijos paslaugų teikėjai, oro vežėjai ir subjektai yra atsakingi už šiame skyriuje numatytų reikalavimų įgyvendinimą ir tais atvejais, kai tokios ~~S~~sistemos ir **jomis tvarkomi** duomenys yra tvarkomi trečiojo asmens, tačiau jo vardu.

101. ~~Ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų s~~Sistemos ir **jomis tvarkomi** duomenys turi būti ~~numatyti nustatyti~~ saugumo programoje arba bet kuriame kitame susijusiame dokumente, kuris yra sudėtinė saugumo programos dalis arba į kurį saugumo programoje pateikiama nuoroda.

102. ~~Informacinių ir ryšių technologijų s~~Sistemos bei **jomis tvarkomi** duomenys, kurie laikomi Civilinės aviacijos saugumui reikšmingomis ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų sistemomis bei **jomis tvarkomais** duomenimis ir kuriuos atsižvelgiant į teikiamos paslaugos pobūdį oro uostą valdanti įmonė, oro navigacijos paslaugų teikėjas ar subjektas privalo ~~nurodyti nustatyti~~ savo saugumo programoje ir užtikrinti jų apsaugą nuo kibernetinių išpuolių, nurodyti Programos 1 priede. Oro uostą valdanti įmonė, oro navigacijos paslaugų teikėjas ar subjektas privalo savo saugumo programoje nurodyti bei užtikrinti apsaugą nuo kibernetinių išpuolių ir papildomas, nei Programos 1 priede nurodytos ~~informacinių ir ryšių technologijų s~~Sistemas ir **jomis tvarkomus** duomenis, jeigu jie, remiantis atliktu rizikos vertinimu yra priskirtini Civilinės aviacijos saugumui reikšmingomis ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų sistemoms ar **jomis tvarkomais** duomenims.

103. Saugumo programoje arba bet kuriame kitame dokumente, kuris yra sudėtinė saugumo programos dalis ar į kurį saugumo programoje pateikiama nuoroda, išsamiai nurodomos priemonės, kuriomis užtikrinama ~~ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų s~~Sistemų ir **jomis tvarkomų** duomenų:

103.2. kibernetinių išpuolių susekimas nustatymas;

105. LTSA ir Agentūra bendradarbiaudamos su NKSC rengia rekomendacijas ir teikia metodinę pagalbą oro uostą valdančiai įmonei, oro navigacijos paslaugų teikėjui, oro vežėjams ir subjektams identifikuojant ~~ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų s~~Sistemas bei **jomis tvarkomus** duomenis bei nustatant galimas kibernetinio saugumo priemones.

106. Agentūra ir LTSA perduoda oro uostą valdančiai įmonei, **oro navigacijos paslaugų teikėjui**, oro vežėjams ir subjektams informaciją apie kibernetinio saugumo grėsmes, kurią gavo iš NKSC, kitų valstybės institucijų, ES institucijų, ICAO, ECAC ar kitų tarptautinių organizacijų, kuri gali būti aktuali atliekant rizikos vertinimą.

107. ~~Ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų s~~Sistemų bei **jomis tvarkomų** duomenų, kurie yra identifikuoti kaip ypatingos svarbos informacinė infrastruktūra pagal Kibernetinio saugumo įstatymą, apsauga nuo kibernetinių išpuolių yra vykdoma pagal Kibernetinio saugumo įstatymą ir jo įgyvendinamuosius teisės aktus. ~~Šios Ypatingos svarbos~~ informacinės infrastruktūros ir jos valdytojų atitikties organizaciniais ir techniniais kibernetinio saugumo reikalavimams priežiūrą pagal Kibernetinio saugumo įstatyme nustatytus įgaliojimus vykdo NKSC.

108. Programos 107 punkte ~~numatytų identifikuotų~~ ypatingos svarbos informacinių infrastruktūrų valdytojai privalo užtikrinti Reglamento (ES) 2015/1998 priede, Aviacijos įstatyme ir Nacionalinėje civilinės aviacijos saugumo mokymo programoje nustatytus mokymo ir asmens reputacijos tikrinimo reikalavimus. Šių reikalavimų atitikties kokybės kontrolę atlieka Agentūra vadovaudamasi Nacionaline civilinės aviacijos saugumo kokybės kontrolės programa.

109. Oro uostų valdytojai, oro navigacijos paslaugų teikėjai, oro vežėjai ir subjektai, kurie yra ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros, nurodytos Programos 108 punkte, valdytojai, savo saugumo programose turi šias infrastruktūras nurodyti atskirai nuo ~~ypatingos svarbos informacinių ir ryšių technologijų s~~Sistemų bei duomenų, kuriems taikomi Reglamente (ES) 2015/1998 nustatyti reikalavimai, sąrašo.“

5. Pažymėtina, kad nėra aišku kaip Programos projekto 1 priedo paslaugų skiltyje įvardinta patekimo į kontroliuojamąją oro uosto zoną (įskaitant riboto patekimo zoną ir riboto patekimo zonų svarbiausias dalis) kontrolė yra susijusi su „Sistemos/duomenys“ skiltyje įvardintais *Oro navigacijos informaciniais rinkiniais (procesu, valdymu, archyvavimu)*. Darytina prielaida, kad dėl klaidingo santrumpos AIC, nurodytos Europos Komisijos Mobilumo ir transporto GD pateiktame rašte, vertimo, vietoje *Oro navigacijos informacijos rinkiniai (procesas, valdymas, archyvavimas)* turėtų būti duomenys, susiję su oro uosto leidimais (AIC – angl. Airport identification cards). Atsižvelgiant į tai ir siekiant suvienodinti Programoje naudojamas sąvokas siūlytina pakeisti Programos 1 priedo pavadinimą ir priedo turinį išdėstyti taip:

**Nacionalinės civilinės aviacijos
saugumo programos
1 priedas**

**CIVILINĖS AVIACIJOS SAUGUMUI REIKŠMINGŲ YPATINGOS SVARBOS
INFORMACINIŲ IR RYŠIŲ TECHNOLOGIJŲ SISTEMŲ IR JOMIS TVARKOMŲ
DUOMENŲ SĄRAŠAS**

PASLAUGOS / FUNKCIJOS / ZONA	SISTEMOS / DUOMENYS
Patekimo į kontroliuojamąją oro uosto zoną (įskaitant riboto patekimo zoną ir riboto patekimo zonų svarbiausias dalis), <u>oro navigacijos paslaugų teikėjo kontroliuojamąją teritoriją, kontrolė</u>	Perimetro stebėjimo ir pažeidimų aptikimo sistemos (CCTV), signalizacijos sistemos, įeigos / įėjimo sistemos (QR kodas, skaitytuvai), Oro navigacijos informaciniai rinkiniai <u>uosto leidimai, oro navigacijos paslaugų teikėjo leidimai</u> (procesas, valdymas, archyvavimas)
Keleivių ir rankinio bagažo patikra	Arkiniai metalo iešikliai (WTMD), kūno skeneriai, rentgeno įranga, sprogstamųjų medžiagų aptikimo sistemos (EDS), mažo kiekio sprogstamųjų medžiagų iešikliai (ETD), <u>sprogių skysčių skystųjų sprogmenų</u> aptikimo sistemos (LEDs), kita
Bagazo skyriuje vežamo bagažo patikra	Sprogstamųjų medžiagų aptikimo sistemos (EDS), rentgeno įranga, kita
Bagazo skyriuje vežamo bagažo saugumas, apsauga ir bagažo priklausomybės nustatymas	Keleivių registracijos į skrydį oro uoste ar nuotoliniu būdu sistemos, bagažo priklausomybės nustatymo automatizuotos sistemos
Kitų nei keleiviai asmenų ir jų daiktų patikra	Arkiniai metalo iešikliai (WTMD), kūno skeneriai, rentgeno įranga, sprogstamųjų medžiagų aptikimo sistemos (EDS), mažo kiekio sprogstamųjų medžiagų iešikliai (ETD), kita
Informacijos apsauga	Dokumentai, susiję su įdarbinimu, mokymais, mokymų baigimo pažymėjimais, nepriekaištingą asmens reputaciją patvirtinanti informacija, kiti įrašai ir informacija
Transporto priemonių patekimo į riboto patekimo zoną kontrolė ir patikra	Patekimo sistemos – transporto priemonių tikrinimo prietaisai ir technologijos

Bepiločių orlaivių aptikimo ir kontrolės perėmimo priemonių įdiegimas oro uoste ir kituose su aviacijos saugumu susijusiuose objektuose ir pastatuose	Apsaugos nuo bepiločių orlaivių sistemos
Įmonių ir organizacijų informacijos apsauga	Įslaptinta —Jautri/Tarnybinė/Viešai neteiktina ir neplatinama ir (ar) kita svarbi neįslaptinta dokumentacija (Nacionalinė civilinės aviacijos saugumo programa, subjekto saugumo programa, saugumo duomenys, procedūros, vadovai ir kita), Sąjungos tiekimo grandinės saugumo duomenų bazė
Oro vežėjo pašto ir medžiagų patikra ir kita saugumo kontrolė	Rentgeno įranga, sprogstamųjų medžiagų aptikimo sistemos (EDS), mažo kiekio sprogstamųjų medžiagų iešikliai (ETD), kitos saugumo procedūros
Kroviniai ir atsargos: priėmimas, patikra, apsauga, transportavimas ir kita saugumo kontrolė (pvz., dokumentacija)	Reguliuojamų subjektų (RA) / žinomų siuntėjų (KC) / reguliuojamų orlaivio atsargų tiekėjų (RS) / patikimų siuntėjų (KS) loginės ir fizinės sistemos (apimančios ir objektų apsaugą), prieiga prie Sąjungos tiekimo grandinės saugumo duomenų bazės
Orlaivių nuodugnus saugumo patikrinimas ir apsauga (visose vietose), kitos oro vežėjo saugumo operacijos ir procedūros	Oro vežėjų / antžemines paslaugas teikiančių subjektų naudojamos sistemos

Generalinis direktorius
Batavičius

Saulius

Žygimantas Jakonis, tel. 8 706 94 555, el. p. jakonis.z@ans.lt